

คู่มือแนวปฏิบัติที่ดี

จากการจัดการความรู้ด้านการวิจัย

“แนวทางในการนำงานบริการวิชาการมาเขียนเป็นงานวิจัย”

บทนำ

จุดประสงค์ของการวิจัยคือ การค้นหาความรู้ใหม่หรือการค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การนำโจทย์วิจัยจากการบริการวิชาการนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ ทางวิชาการและบุคคลที่สนใจ อีกทั้งนักวิจัยยังได้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาและเข้าถึงความรู้ที่แท้จริง

ดังนั้นนักวิจัยต้องพยายามหาโจทย์วิจัยจากงานบริการเพื่อมาใช้เป็นโจทย์ในการวิจัย โดยถือว่าเป็น ขั้นตอนสำคัญของการวิจัย มีการตรวจสอบและประเมินผลได้ เนื่องจากผลงานมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการ อำนวยความสะดวกทางการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานบริการวิชาการให้เป็นงานวิจัย

ในกระบวนการพัฒนางานบริการวิชาการให้เป็นงานวิจัย สิ่งที่นักวิจัยพึงมีได้แก่

1. การเตรียมใจ พยายามปรับทัศนคติเชิงบวกต่องานบริการวิชาการ เป็นสิ่งแรกที่ต้องทำ
2. ความพยายาม มีความพยายามในการหาโจทย์วิจัยจากการบริการวิชาการ โดย...

2.1 การสังเกตและการดู เป็นการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง เข้าไปสัมผัสโดยตรงกับวัตถุหรือเหตุการณ์ โดยมีจุดประสงค์ที่จะหาข้อมูลซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งนั้น ๆ โดยไม่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไป ในการสังเกตต้องระวังอย่านำความคิดเห็นส่วนตัวไปปนกับความจริงที่ได้จากการสังเกตเป็นอันขาด เพราะการลงความคิดเห็นของเราในสิ่งที่สังเกตอาจจะผิดก็ได้

2.2 การติดตามและประเมินผล การติดตามและการประเมินผลจะช่วยให้ นักวิจัยทราบว่า มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการทำงาน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้น การประเมินเป็นกระบวนการที่แตกต่างกัน มีจุดมุ่งหมายไม่เหมือนกัน แต่กระบวนการทั้งสองมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เมื่อนำแนวคิดและหลักการติดตาม และประเมินมาประสานใช้ด้วยกันอย่างเหมาะสม จะช่วยให้นักวิจัยสามารถทบทวนและพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 ซักถาม การซักถาม คือ การสนทนา ที่คู่สนทนาฝ่ายหนึ่งต้องการ แสวงหาข้อเท็จจริงหรือข้อมูล จากคู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่ง คำถามเบื้องต้นจำนวน 6 คำถาม ที่ต้องการคำตอบ ได้แก่ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไม อย่างไร การซักถามจะช่วยให้นักวิจัยทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับงานบริการวิชาการ

3. การอ่านทบทวน อ่านทบทวนความรู้วิทยาการใหม่ๆ การประมวลความรู้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือตำรา วารสาร แหล่งสารสนเทศ หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้กับโจทย์วิจัย

4. มีที่ปรึกษา นักวิจัยที่ดีต้องมีที่ปรึกษา สำหรับปรึกษาการนำหัวข้องานบริการวิชาการมาใช้เป็นงานวิจัย แนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งที่ปรึกษาต้องเป็นผู้รู้และผู้ชำนาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี

การพัฒนางานบริการวิชาการให้เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ

การพัฒนางานวิจัยจากงานบริการวิชาการให้มีคุณภาพนั้น ชุมชนและผู้รับบริการต้องมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ซึ่งงานวิจัยที่ดีนั้นต้องมีข้อดีดังนี้

1. สร้างงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน
2. มีระบบการวิจัยบริหารจัดการโครงการวิจัยแก่ชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะของงานวิจัยที่ดีที่ได้จากงานบริการวิชาการ

หากจะพูดถึงงานวิจัยที่เกิดจากงานบริการวิชาการแล้ว สิ่งที่นักวิจัยต้องคำนึงถึงได้แก่

1. ความสำคัญของปัญหา
2. คำถามที่ใช้ในการวิจัย
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
6. หลักการและเหตุผล
7. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. ระเบียบและวิธีวิจัย

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาที่พบในการบริการวิชาการเป็นปัญหาที่ต้องใช้ความรู้หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เป็นจริงที่ได้จากการบริการวิชาการ

เกณฑ์ในการเลือกปัญหา

โดยตัวของผู้วิจัยต้องพิจารณาตัวของปัญหาคือ

1. สนใจ ต้องการศึกษอย่างแท้จริง
2. สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ
3. เหมาะสมกับเวลา งบประมาณ ที่มีอยู่
4. เรื่องเร่งด่วนและสำคัญ
5. มีความพอดี ไม่ใหญ่ ไม่เล็กเกินไป
6. ไม่เป็นอันตรายต่อผู้วิจัยและผู้อื่นระหว่างทำงานวิจัยและหลังทำงานวิจัย
7. มีข้อมูลที่จะใช้เป็นหลักฐานเพียงพอ
8. มีแหล่งค้นคว้าและสืบค้นข้อมูล
9. มีเครื่องมือในการทำงานวิจัย
10. สามารถขอความช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องได้

หลักเกณฑ์การเลือกหัวข้อปัญหาการวิจัย

หลักเกณฑ์ที่นักวิจัยต้องคำนึงถึงในการเลือกโจทย์จากการบริการวิชาการมาเป็นหัวข้อในการทำงานวิจัยคือ

1. ให้เลือกปัญหาที่ตนเองมีความสนใจจริงๆ
2. สะสมความรู้ความจริงและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับข้อกับเรื่องที่ทำงานวิจัยให้มากที่สุด
3. เขียนสมมติฐานการวิจัยให้ชัดเจน
4. เลือกปัญหาที่ตนเองมีความรู้พอที่จะทำได้
5. เลือกปัญหาที่มีเครื่องมือวิจัยที่ทำได้
6. เลือกปัญหาโดยคำนึงถึงเงินทุนและเวลาที่มาได้
7. เลือกปัญหาที่มีความสำคัญพอเพียงที่จะได้รับอนุมัติ
8. เลือกปัญหาที่เป็นประโยชน์ทั้งในแง่การนำไปใช้
9. เลือกปัญหาที่จะชี้ช่องให้คนอื่นทำวิจัยต่อไปได้

คำถามที่ใช้ในการวิจัย

คำถามของการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยต้องกำหนดขึ้น และให้นิยามปัญหานั้นอย่างชัดเจน เพราะปัญหาที่ชัดเจน จะช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ ตั้งสมมติฐาน ให้นิยามตัวแปรที่สำคัญ ๆ ตลอดจน การวัดตัวแปรเหล่านั้นได้ ถ้าผู้วิจัย ตั้งคำถามที่ไม่ชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่า แม้แต่ตัวก็ยังไม่แน่ใจว่าจะศึกษาอะไร ทำให้การวางแผนในขั้นต่อไป เกิดความสับสนได้ คำถามของการวิจัยต้องเหมาะสมหรือสัมพันธ์กับเรื่องที่จะศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เขียนให้ครอบคลุม ให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มชัดว่าผู้วิจัยต้องการศึกษาค้นคว้าอะไร ไปไหนทิศทางไหน การนำเอาแนวความคิดของประเด็น ปัญหา จากการบริการวิชาการมาขยายรายละเอียด โดยเรียบเรียงให้เป็นภาษาเขียนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ดังนี้

1. ต้องเขียนประเด็นของปัญหาให้ชัดเจนว่าต้องการศึกษาอะไร ในแง่มุมใด และเรื่องที่ศึกษาต้องอยู่ในกรอบของหัวข้อที่ทำการบริการวิชาการ

2. วัตถุประสงค์ที่เขียนต้องสามารถศึกษาได้กระทำได้หรือเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด

3. ต้องเขียนวัตถุประสงค์ในลักษณะที่สั้น กระชับรัด ใช้ภาษาที่ง่าย ไม่กำกวม ซึ่งสามารถเขียนในรูปประโยคบอกเล่า หรือประโยคคำถามก็ได้

4. วัตถุประสงค์สามารถเขียนในรูปของการเปรียบเทียบเพื่อเน้นความแตกต่างหรือเขียนในรูปของความสัมพันธ์และสามารถเขียนรวมเป็นข้อเดียว หรืออาจเขียนแยกเป็นข้อ ๆ ก็ได้ซึ่งจำนวนวัตถุประสงค์จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขอบเขตว่าต้องการแก้ไขปัญหามาจากการบริการวิชาการแค่ไหน การเรียงหัวข้อวัตถุประสงค์สามารถเรียงได้หลายลักษณะ เช่น เรียงตามความสำคัญของประเด็นปัญหาวิจัยลดหลั่นลงมา หรืออาจเรียงตามลักษณะระดับปัญหาใหญ่และปัญหารองลงมา หรืออาจเรียง วัตถุประสงค์ตามความสอดคล้องของเนื้อหา หรืออาจเรียงวัตถุประสงค์ตามลำดับการเกิดก่อน เกิดหลังของแต่ละ ปัญหาได้

5. อย่างนำประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมาเขียนไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย เพราะวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นเรื่องที่ต้องทำ แต่ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเป็นผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการวิจัยแล้ว ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับไม่ได้เป็นเรื่องบังคับให้ผู้วิจัยต้องทำเหมือนวัตถุประสงค์และเมื่อทำวิจัยเสร็จแล้วผลที่คาดหวังไว้ อาจจะเป็นไปตามที่คาดหรือไม่ก็ได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยคือการจำกัดหรือกำหนดขอบเขตให้แก่การวิจัย การวิจัยแต่ละเรื่องมีขอบเขตมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับงบประมาณและระยะเวลาที่ทำการวิจัยการกำหนดขอบเขตของการวิจัยจะช่วยให้ผู้วิจัยวางแผนการเก็บขอมลได้ครอบคลุมและตรงกับความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ ในการกำหนดไม่ควรนำไปปนกับข้อจำกัดของการวิจัยซึ่งมักจะกล่าวถึงในตอนท้ายผลการกำหนดขอบเขต การวิจัยนั้น อาจกำหนดได้หลายอย่าง เช่น

1. ขอบเขตที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา
2. ขอบเขตที่เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง
3. ขอบเขตที่เกี่ยวกับเวลา
4. ขอบเขตที่เกี่ยวกับวิธีการรวบรวมข้อมูล

5. ขอบเขตที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ต้องศึกษา

การเขียนขอบเขตของการวิจัย จะต้องระบุให้ชัดเจน และถ้าเป็นไปได้ควรให้เหตุผลไว้ด้วยว่า ทำไมจึงกำหนดขอบเขตไว้เช่นนั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย เป็นความสำคัญของการวิจัยที่ผู้วิจัยพิจารณาว่าการวิจัยเรื่องนั้น ทำให้ทราบผลการวิจัยเรื่องอะไร และผลการวิจัยนั้นมีประโยชน์ต่อใคร อย่างไร เช่น การระบุประโยชน์ที่เกิดจากการนำผลการวิจัยไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ หรือนำไปเป็น แนวทางในการปฏิบัติ หรือแก้ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพ หลักในการเขียนมีดังนี้

1. ระบุประโยชน์ที่อาจเกิดจากผลที่ได้จากการวิจัย
2. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และอยู่ในขอบเขตของการวิจัยที่ได้ศึกษา
3. ในกรณีที่มีประโยชน์มากกว่า 1 ประการ ควรระบุเป็นข้อ
4. เขียนด้วยข้อความสั้น กระชับ ชัดเจน
5. การระบุนั้นผู้วิจัยต้องตระหนักว่ามีความเป็นไปได้

หลักการและเหตุผล

เป็นเค้าโครงที่สำคัญของงานวิจัยที่จะทำให้เข้าใจเนื้อหาภาพรวมของบทความ กล่าวถึงปัญหาและความสำคัญของปัญหาทฤษฎี/แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง โดยการบรรยายให้เห็นพัฒนาการของผลงานวิจัยก่อนหน้านี้และนำเข้าสู่ปัญหาวิจัย การรายงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในส่วนทฤษฎีและงานวิจัยสำคัญที่นำไปสู่การสร้างกรอบความคิด รวมทั้งสมมติฐานการวิจัย เรียบเรียงเนื้อหาอย่างเชื่อมโยงไม่ใช้วิธีการตัดต่อ หรือปะติดปะต่อ การเขียนควรให้ได้ข้อความที่แสดงถึง การสลับไหลของความคิด ควรมีประโยคแรกเป็นประโยคหลัก ตามด้วยประโยคสนับสนุน และลงท้ายด้วยประโยค สรุป กล่าวถึงวัตถุประสงค์ขอบเขต และประโยชน์ของงานวิจัยในย่อหน้า

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิจัยต้องพยายามหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้มากที่สุด ศึกษาเนื้อหาสาระของทฤษฎีแนวคิด หลักการ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำความเข้าใจกับระบบอ้างอิงต่าง ๆ พิจารณาถึงพัฒนาการของเรื่องที่จะวิจัย ดูความทันสมัยในการที่จะนำมาอ้างอิง อ่าน วิเคราะห์และจับประเด็น แล้วสรุปย่อลงในแบบ บันทึกลง โดยสรุปดังนี้

1. แสวงหา สืบค้น คัดเลือก และจัดหาเอกสารเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เนื้อหาสาระของทฤษฎีแนวคิด หลักการ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด
2. ทำความเข้าใจกับระบบอ้างอิงหรือบรรณานุกรมต่าง ๆ พิจารณาถึงพัฒนาการของเรื่องที่จะวิจัย ดูความทันสมัยและไม่เก่าเกินไปในการที่จะนำมาอ้างอิง
3. ทำการศึกษาแบบวิเคราะห์เช่น ดูความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่ศึกษา ระหว่างส่วนต่าง ๆ ข้อความต่าง ๆ และสรุปให้เข้ากับงานของเรา

4. แหล่งการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนับว่ามีความสำคัญอย่างมาก ได้แก่หนังสือหรือตำราวารสาร สารานุกรม เอกสารรายงานการประชุมสัมมนา ต่าง ๆ รายงานการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายงานการทบทวน แหล่งรวบรวมแบบวัดมาตรฐาน รายงานวิจัยที่บุคคลหรือสถาบันหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจัดทำขึ้น

ระเบียบและวิธีวิจัย

สิ่งที่นักวิจัยจะต้องทำหรือต้องคำนึงถึงอยู่เสมอในกระบวนการทำวิจัยซึ่งต้องตอบโจทย์ของการบริการวิชาการได้สามารถจะสรุปเป็นองค์ประกอบหลักๆได้ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. แนวคิดทฤษฎีที่จะใช้เป็นกรอบในการค้นคว้าวิจัย
4. วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการทำวิจัย
5. ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ

องค์ประกอบทั้ง 5 นี้เป็นสิ่งที่นักวิจัยจะต้องคิดและวางแผนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ก่อนลงมือทำการวิจัย ถ้านักวิจัยไม่ได้คิดและวางแผนสิ่งเหล่านี้ให้ดีกว่าก่อน ผู้รู้ท่านแนะนำว่ายังไม่ควรลงมือทำการวิจัย

คณะกรรมการการจัดการความรู้ด้านการวิจัย
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ประจำปีการศึกษา 2563